

tendințelor sociale și individuale au loc paralel. Trebuie să accentuăm că în această dezvoltare accentul se pune pe comunicarea copiilor.

Metodele interactive contribuie la dezvoltarea competențelor comunicative a preșcolariilor: deprinderea de a comunica pozitiv, sanogen și tonic cu semenii; capacitatea de a se proteja împotriva neplăcerilor; de a se informa corect cu privire la cele ce se întâmplă în actul comunicativ.

Utilizarea metodelor respective în activitatea cu copii de vârstă preșcolară ajută copii să-i înțeleagă mai bine pe ceilalți, ajută să câștige respectul celor din jur, ajută să negocieze, dezamorseze supărarea interlocutorului.

Bibliografie

1. Bolboceanu A. Psihologia comunicării. Chișinău: Editura Lumina, 2007.
2. Botezat E. ș. a. Dicționar de comunicare, negociere și mediere. București: C.H. Beck, 2007.
3. Callo T. Educația comunicării verbale. Chișinău: Litera, 2003.
4. DEX. Ediția a II-a. București, 1998.
5. Marinangeli L. De vorbă cu Pinocchio. Chișinău: Editura ARC, 2000.
6. Pruteanu Șt. Antrenamentul abilităților de comunicare. Iași: Editura Polirom, 2005.
7. Rozenberg M. Comunicarea nonviolentă: limbajul vieții. Chișinău: Epigraf, 2005.
8. Sinchetru A. Comunicarea. Iași: Editura Polirom, 2001.
9. Șoitu L. Pedagogia comunicării. București: Editura EDP, 1997.
10. Țărnă E. Bazele comunicării. Ediția a II-a. Chișinău: Prut Internațional, 2017.

ASPECTE TEORETICE ȘI PRAXIOLOGICE REFERITOR LA INTERRELAȚIA OBIECTULUI ȘI TEMEI DE CERCETARE ÎN PEDAGOGIE

Vasile Panico, dr. în pedagogie, UST

Rezumat. Studiul este consacrat elucidării unor aspecte teoretice și practice referitor la interrelația obiectului și temei de cercetare în pedagogie. În lucrare se descrie și se analizează conținutul obiectului de cercetare, dificultățile determinării obiectului investigational, modalitățile de determinare a relațiilor dintre obiectul de cercetare și factorii care generează schimbarea și dezvoltarea lui.

Cuvinte-cheie: obiectul și tema de cercetare, conținutul obiectului de cercetare, raportul dintre obiectul și tema de cercetare.

Abstract: The study is devoted to the elucidation of some theoretical and practical aspects regarding the interrelation of the subject and the theme of research in pedagogy. The paper describes and analyzes the content of the research object, the difficulties of determining the investigative object, the ways of determining the relations between the object of research and the factors that generate its change and its development.

Keywords: The subject and research theme, the content of the research object, the relationship between the subject and the research theme.

Introducere

Teoria cercetării reprezintă o știință despre legitățile, principiile și metodele de investigație a procesului educațional. Teoria cercetării urmărește funcția de a crea și reproduce realitatea educațională cu ale sale însușiri și relații. Metodologia cercetării urmărește obiectivul de a determina activitatea subiectului în raport cu obiectul supus investigării și retransformarea sau schimbarea obiectului supus investigației [3;4].

Teoria nu poate de la sine îndeplini funcția metodologică în cercetările pedagogice. Pentru a îndeplini această funcție ideile, concepțiile teoretice trebuie să se transforme într-un sistem de principii și reguli, etape, sistem de acțiuni și algoritmi pentru subiecții care realizează investigații științifice. Astfel, *conceptul - interdependența educației și dezvoltării personalității* poate fi transformat într-un sistem de reguli educaționale realizabile practic: cunoașterea inițială a nivelului de dezvoltare a elevilor în toate componentele sale, a particularităților specifice de dezvoltare pozitivă și negativă (însușita, competențe, atitudinile, interesele etc.); depistarea deosebirilor dintre elevi; plasarea elevilor în grupuri conform unor caracteristici aproximativ identice de ordin pozitiv și negativ, niveluri de dezvoltare pe anumiți parametri; proiectarea și elaborarea obiectivelor de educație în conformitate cu particularitățile de dezvoltare a fiecărui grup și elev în parte; raportarea activităților educative la zona actuală și proximă de dezvoltare a elevilor; formarea la elevi a competenței de autoeducație ș. a.

Transformarea conceptelor, ideilor teoretice în principii, reguli și algoritmi de activitate educațională permite investigatorului de a contura clar și a modifica intenționat obiectul de cercetare. Obiectul supus investigației reprezintă un proces, un fenomen, o activitate educațională și poate fi identificat astfel:

- Obiectul de cercetare se conturează în limitele procesului de educație în sensul larg al cuvântului ca fenomen socio-uman: procesul educației intelectuale a elevilor; procesul sporirii însușitei elevilor; formarea atitudinilor morale la copii în cadrul familiei etc.
- Obiectul de cercetare poate fi conturat sau trasat în calitate de relație/raport dintre procesul de educație ca fenomen pedagogic și procesul de dezvoltare psihică a ființei umane ca fenomen psihic: procesul interacțiunii atitudinilor de învățare și dezvoltarea memoriei la elevi; dezvoltarea gândirii creative la elevi în cadrul instruirii problematizate; formarea fondului emoțional pozitiv la elevi în cadrul activităților de învățare în grup ș.a.
- Interacțiunea fenomenului educațional cu procesul de dezvoltare anatomo-fiziologică a personalității.
- Specificul procesului de educație a elevilor la diferite etape de dezvoltare socio-economice și politice a societății etc.

Conținutul obiectului de cercetare

Fiecare obiect de cercetare este constituit din un anumit număr de elemente sau componente constitutive. Astfel, procesul formării capacităților creative la elevi este construit din următoarele elemente componente sau factori intelectuali a creativității: fluiditatea, flexibilitatea, originalitatea, elaborarea, rezistența la închidere și capacitatea de abstractizare semantică. Componentele procesului de formare a concepției despre lume sunt: cunoștințele, abilitățile și capacitățile creative, opiniile și convingerile conceptuale care determină și generează la ființa umană sistemul de idealuri și principii de comportare socio-umană.

Interacțiunea componentelor constitutivi a obiectului de cercetare. Interacțiunea componentelor structurale a obiectului de cercetare este de diferit grad și nivel valoric. Astfel, în cadrul procesului de formare a culturii morale la personalitate este inevitabil ca concomitent cu însușirea normelor morale de format la copii/elevi adecvate sentimente etice. Un alt exemplu: interesul elevului către activitatea de învățare nu întotdeauna este condiționat de atitudinile interpersonale existente în colectivul clasei.

Schimbările care se produc în obiectul de cercetare se datorează interacțiunii componentelor lui constitutivi. Prin identificarea acestor interrelații cercetătorul poate determina legitățile obiectului supus investigației. În baza determinării structurii și elementelor constitutive a obiectului de cercetare se determină legăturile de cauză și efect, legitățile lui funcționale, principiile, regulile și condițiile de schimbare și dezvoltare a procesului educațional. În acele cazuri când relațiile dintre componentele structurale a obiectului de cercetare sunt indispensabile atunci avem la dispoziție o legitate, iar dacă aceste relații sunt întâmplătoare corespunzător ele nu posedă statut de legitate ci de principiu sau regulă de organizare a procesului educațional. Legitățile educației reprezintă un sistem de relații sau legături reciproce, generale, relativ stabile și valorice pentru funcționarea și dezvoltarea procesului educațional.

În continuare vom examina cele expuse în baza structurii procesului educațional. *Educația* reprezintă un proces bilateral, orientat spre un scop bine determinat de formare și autoformare a conștiinței (cunoștințe, abilități, emoții, opinii, convingeri și idealuri de ordin intelectual, moral, estetic, ecologic etc.) ca modele a experienței sociale/comportament virtual și de formare a comportamentului real ca rezultat al încadrării nemijlocite a personalității în viața socială, în sistemul de activități și atitudini socio-umane. Legitățile generale ale educației sunt următoarele: procesul pedagogic integral, scopul, obiectivele, conținutul, metodele și formele lui sunt determinate de nevoile / aspirațiile social-economice ale societății, de morală, cultură, politică și știință etc.; caracterul istoric al educației; interdependența proceselor de educație și instruire; legătura indisolubilă a proceselor educative și de dezvoltare a personalității; interdependența dintre procesele de formare a comportamentului și conștiinței personalității; interacțiunea dintre colectiv și personalitate; interdependența obiectivelor, conținutului, metodelor și formelor de educație[2].

Cunoașterea legităților procesului pedagogic are importanță atât pentru cercetătorii din domeniul științelor pedagogice, pentru a înfăptui procesul de cercetare științifică, cât și pentru profesori și educatori pentru a organiza și realiza în mod orientativ procesul educativ.

Determinarea obiectului de cercetare necesită să se înfăptuească în mod obiectiv și amplu ținându-se cont de toate specificările lui: însușirile, structura și proprietățile, posibilitățile și condițiile de influență asupra lui din partea cercetătorului. În unele cazuri perceperea sau cunoașterea inițială a obiectului de cercetare se înfăptuește în mod incomplet cu unele eronări[1]. În opinia noastră cauzele de bază sunt următoarele:

1. Primele impresii referitor la obiectul de cercetare poartă caracter situativ care sunt generate de situațiile sau condițiile educaționale concrete.

2. Unii cercetători începători doresc să descrie și să caracterizeze obiectul de investigație conform intereselor, motivelor sau obiectivelor fie că primite la „comandă” sau pentru a-și îndreptăți poziția și așteptările personale.

3. Au fost utilizate mecanisme de investigare neadecvate: criterii, indici, metode, procedee, surse informaționale.

4. Nivelul de abstractizare, de trecere de la concret la abstract s-a realizat la un nivel scăzut/reduc.

5. Unele repere conceptuale selectate pentru fundamentarea teoretică și praxiologică a obiectului de cercetare sunt insuficiente sau neadecvate.

6. Transferul mecanic a unor mecanisme de cercetare de la un obiect la alt obiect de cercetare fără a fi adaptate și readaptate la noile condiții educaționale, la însușirile, componentele, structura, funcțiile specifice și caracteristicile noului obiect supus investigației.

7. Omiterea sau înlăturarea neîntemeiată a unor componente structurale din obiectul supus investigației.

8. Obiectul supus investigației permanent se modifică, se află în continuă schimbare și dezvoltare.

9. În unele cazuri nu se ține cont de interacțiunea obiectului supus investigației cu alte procese educaționale, de specificul de dezvoltare a educaților, de condițiile concrete de realizare a procesului pedagogic etc.

10. Legitățile pedagogice/educației permanent inter-influentează. Modul lor de manifestare permanent este determinat de condițiile și situațiile educative concrete. Educația ca fenomen socio-uman posedă caracteristici și specificări concret istorice, culturale, naționale etc.

11. Pentru fiecare obiect de cercetare sunt caracteristice principii și reguli specifice. Principiile și regulile generale ale educației sunt caracteristice și tipice pentru procesul educațional în sens larg socio-uman. Principiile și regulile generale ale educației posedă manifestări specifice pentru diferite etape de dezvoltare a personalității. Fiecare etapă de

dezvoltare a personalității se caracterizează printr-un șir de specificări: activitatea de bază sau fundamentală de dezvoltare psihică, noile formațiuni de dezvoltare a personalității etc.

Raportul/relația dintre obiectul și tema de cercetare

Obiectul supus investigației poate fi modificat, schimbat în baza influenței a o mulțime de factori. Astfel, procesul formării atitudinilor de învățare la elevi poate fi influențat de un set de factori: fondul emoțional pozitiv; diferențierea și individualizarea instruirii; învățarea în echipă; jocul didactic; metodele interactive de instruire; activitățile extradidactice; victorinele intelectuale; parteneriatul școală-familie; ritmul optim al activităților de învățare; instruirea problematizată; caracterul pragmatic al materiei de învățământ ș.a. În mod figural relația obiectul - tema de cercetare poate fi redat astfel.

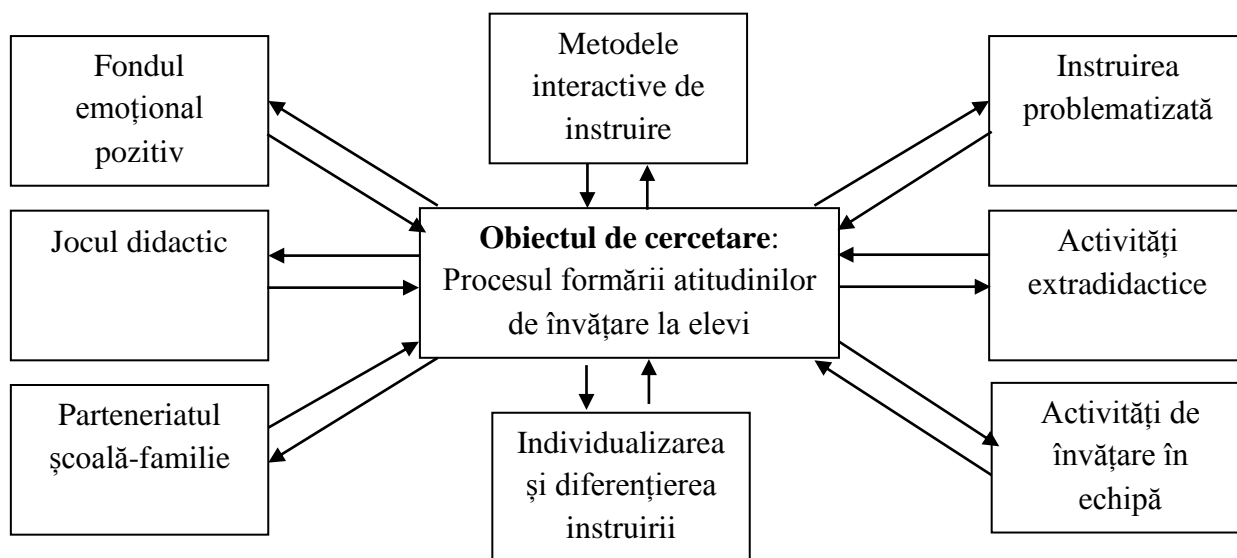

Figura: Relația obiectul și tema de cercetare

Obiectul cercetării: Procesul formării atitudinilor de învățare la elevi.

Teme de cercetare:

- Fondul emoțional pozitiv ca factor de formare a atitudinilor de învățare la elevii de vârstă școlară mică/ginazială/liceală.
- Formarea atitudinilor de învățare la elevii de vârstă școlară mică/gimnazială în cadrul jocului didactic.
- Formarea atitudinilor de învățare la elevii de vârstă școlară mică/gimnazială/liceală în cadrul individualizării și diferențierii instruirii.
- Instruirea problematizată ca factor de formare a atitudinilor de învățare la elevii de vârstă școlară mică/gimnazială/liceală.
- Formarea atitudinilor de învățare la elevii de vârstă școlară mică în baza parteneriatului școală - familie.
- Activitățile de învățare în echipă ca factor de formare a atitudinilor cognitive la elevii de vârstă școlară mică/gimnazială/liceală etc.

Concluzii

Obiectul de cercetare îndeplinește următoarele funcții: reglementează activitatea investigațională a cercetătorului; direcționează și reglementează activitatea de cercetare; în baza structurii și componentelor obiectului de cercetare se elucidează criteriile, indicii și mecanismele de realizare a experimentului pedagogic; servește ca bază de asigurare metodologică a cercetărilor pedagogice.

Bibliografie

1. Enăchescu C. Tratat de teoria cercetării științifice. Iași: Polirom, 2005.
2. Panico V. Teoria și metodologia educației: Suport de curs. UST, 2018.
3. Краевский В. В. Методология педагогики: Пособие для педагогов-исследователей. Чебоксары: Изд-во Чуваш. ун-та, 2001.
4. Краевский В. В. Место методологии в подготовке научно-педагогических кадров. В: Вестник ЧГПУ, №. 4, 2009.

INDEPENDENȚA VERSUS ACTIVITATEA DE ÎNVĂȚARE LA VÂRSTA ȘCOLARĂ MICĂ

Valentina Pascari, dr. în ped., conf. univ.

Centru de Formare Profesională Continuă

Universitatea de Stat din Tiraspol

Abstract. În articolul „Independența versus activitatea de învățare la vârsta școlară mică” se încearcă o prezentare selectivă a rolului independenței în cadrul activității de învățare la vârsta școlară mică, punctând unele aspecte ale acestui concept din perspectiva noilor orientări în educație. Prin analiza corelativă dintre independență și activitatea de învățare, dintre învățător și elev dorim să arătăm de ce trebuie să revenim la această problemă, care de fapt nu este una nouă. Se pare că ea trebuie extinsă, pentru a include perspectiva exigențelor față de școala contemporană în raport cu formarea personalității copilului. Traversarea științifică a conceptului de independență de învățare include definiții, specificul posibilităților copiilor, structura activității de învățare, elementele independenței de învățare.

Abstract. In the article „Independence versus learning activity at young school age” the author attempts to selectively present the role of independence in the learning activity at the young school age, pointing out some aspects of this concept from the perspective of new orientations in education. By analyzing the correlation between independence and learning activities, between teacher and student, we want to show why we should return to this issue, which in fact is not new one. It seems that it should be extended in order to include the perspective of exigencies towards contemporary school in correlation with child's personality formation. The scientific crossover of the concept of learning independence includes definitions, the specificities of children's possibilities, the structure of the learning activity, the elements of learning independence.

Schimbările multiaspectuale din domeniul științelor educației, al procesului educațional, în general, dar și intervențiile complexe exercitate la nivel de activitate de învățare, în particular, generează necesitatea de noi abordări a independenței elevului în învățare. Din această perspectivă, în *Codul Educației al Republicii Moldova* se indică asupra